

TOPLUMSAL KURALLARIN METNİ OLAN HUKUK VE HUKUK DİLİ

LAW THE TEXT OF SOCIAL NORMS AND THE LANGUAGE OF LAW

Yrd. Doç. Dr. Bülent ÇİFTPINAR*

Özet

Kişiler kendini anlatmak ve karşısındakiyle iletişim kurabilmek için en önemli araç olarak dili kullanmaktadırlar. Zamanla dil içinde meslek gruplarına göre dilsel ayrılıklar ortaya çıkmıştır. Buna göre meslek gruplarına ait olmayan kişiler için dilleri anlamak çok güç hatta imkansız hale gelmiştir. Hukuk dili de bu mesleki dillerin anlaşılması en güç olanlarından biridir. Seçilen birkaç somut örnekle de bu zorluğu çok net görmekteyiz. Amacımız, toplum kurallarının yazılı metni olarak kabul edilen hukukun daha yalın bir dile dönüşmesi gerekliliğini vurgulamaktır.

Anahtar sözcükler: Dil, meslek dili, hukuk, anlaşılabilirlik

Abstract

People have been using language as their most important tool to express themselves and communicate with others. In time, language diversities have emerged according to the profession groups. For this reason, it has become difficult even impossible for those who are not belong to these profession groups. Language of law is also one of the professional languages which is difficult to understand. We can easily observe this difficulty from some concrete given examples. The aim is to put stress upon the necessity in converting the language of law into a pure language which is considered the written text of rules of any community.

Key Words: language, profession language, law, understandability

* Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Bölümü.

Giriş

İnsanoğlu, dünyaya ayak bastığı günden beri Makro Kozmos dediğimiz evreni kavrama ve anlama çabası içinde olmuştur. Bu çabanın yanı sıra Mikro Kozmos denilen insan, kendini hiçbir zaman anlayamamış ve anlatamamıştır. Bu sebeplerle de diller ortaya çıkmıştır. Ferdinand de Saussure'nin ifade ettiği gibi; dil bir sistemler sistemidir. Bu sistemler sayesinde, insanlar; kendilerini ve karşındakileri anlayabilmektedir veya anladığını sanmaktadır. İşte anlamak ve anlaşılabilirlik amacıyla ortaya çıkan dil, zaman içinde anlaşılması güç hatta imkansız olan mesleki dillere dönüşmüştür: "öğretmen dili, doktor dili, mühendis dili, işçi dili, öğrenci dili, hukuk dili v.b.g.". Burada bizi ilgilendiren; hukuk dilidir. Çünkü, kişilerin birbirleriyle anlaşabilmek ve toplumsal bir ortamda yaşayabilmelerini sağlamak için ortaya çıkarılmış olan, toplum kurallarının yazılı hale getirilmesinin adıdır; hukuk. Toplum içinde anlaşmazlıklar meydana geldiğinde biz bu yazılı toplumsal kuralları anlamakta güçlük çekersek eğer, kaosa doğru sürükleniriz.

"Dil kusurlu olursa, sözcükler düşünceyi iyi anlatamaz; düşünce iyi anlatılmazsa yapılması gerekenler iyi yapılmaz, töre ve kültür bozulur, adalet yanlış yola sapar, şaşkınlık içine düşen yurttaş ne yapacağını bilemez, bunun içindir ki; hiçbir şey dil kadar önemli değildir..." (Aşçıoğlu, 2001).

Dilin kusurlu kullanımı, tarih boyunca kendini göstermiştir. Buna en önemli örneklerden birisi de şudur:

III. Selim; bilgili ve saygın bilim adamı Şanizade Atâullah Efendi'yi Sadrazam hakkında dedikodu ettiği suçlamasıyla sürgüne gönderir. Bir süre sonra da başışlar. Padişah buyruğunu götüren görevli, heyecandan şaşırıp, "İtlakınıza (affınıza) ferman getirdim" diyeceği yerde, "İtlafınıza (idamınıza) ferman getirdim" deyince, Atâullah Efendi kötüleşir ve ölür (Atâullah Efendi).

Ama maalesef bizim gibi, toplumsal kurallarını başka toplumlara dayandıran milletler, bankacılık sisteminde de çok net görülebileceği gibi tüm diğer sistemlerini de dışarıdan yani yabancılardan almayı bir marifet sanmışlardır. Her türlü sistemini dışarıdan alan bizler için , elbette ki; hukuk sisteminin de farklı milletlerden alınması kaçınılmaz olmuştur. Bu yüzden de yapılarla boğumsak zorunda kalmışız ve kalmaya devam edeceğiz. Burada her şeyden önemli olan, kendimizi, içinde yaşadığımız toplumu ve kurallarını anlamamız gerektiğidir. Bu da ancak toplumun her kesimi tarafından anlaşılabilir dil sayesinde mümkündür. Zaten anlaşma gerçekleşmediğinde, adaletin geç tecelli etmesi de kaçınılmaz olacaktır. Geç gelen adalette, adalet olmaktan uzaklaşacaktır. Elbette ki, her meslek dilinde bir ayrıcalığın olması doğaldır. Ancak insanı bire bir ilgilendiren ve kişiler

arasındaki anlaşmazlıklarda başvuru, tek kaynak olan hukuk dilinin anlaşılır olması gerekir. Emre Kongar'ın resmi internet sitesinde belirttiği gibi hukuk dilinin bozulmuş olması, bu konuya bakış açımızdaki gerçekleri yansıtmaktadır:

EMRE KONGAR

HUKUK DİLİ DE BOZULDU: "ÖLÜNCEYE DEK MÜEBBET HAPİS"

Şimdiye kadar Türk Dili'nin en güzel metin örnekleri arasında bazı mahkeme kararlarını görmek olanaklıydı.

Kimi zaman tek yargıçlı mahkemelerdeki yargıcın dil bilincini yansıtan kararlar, kimi zaman da toplu karar veren ağır ceza mahkemeleri veya Yargıtay, ya da Danıştay gibi organların kararları, temiz, duru Türkçe'nin eşsiz örnekleri arasında gösterilirdi.

Bundan sonra aynı örneklere ne derece rastlayabiliriz bilmem.

Çünkü artık yasaların da dili bozuldu.

Yeni Türk Ceza Yasası'nda "onur" ve "şeref" gibi aynı anlama gelen sözcüklerin "onur ve şeref" olarak art arda sıralanması bir yana, bozuk ve karmaşık, son derece güç anlaşılacak cümleler, yeni çıkarılan yasaların temel özelliği oldu.

Dil zihnin bir türevi, zihin de dilin bir yansıması olduğu için, nasıl ki kargaşa içinde bir zihin kötü bir dile yol açıyorsa, kötü bir dil de zihnin bulanıklığına neden oluyor.

Tabii buna bir de hukukun temel kavramlarını zedeleyen af yasaları, kanun koyucunun kendi adamlarını yasal kovuşturmadan kurtarmak için metinlere zorla sokuşturduğu ve yasaların genel mantığını bozan özel hükümler eklenince ortalık iyice karışıyor.

Hukuk mantığının ve dilinin bozulmasındaki son örnek geçen hafta tüm gazetelerin dille ilgili köşelerinde ve okur mektuplarında vurgulandı:

Eleştirilen ifade, "Ölüncüye kadar müebbet hapis" cümlesiydi.

Bilindiği gibi "müebbet" sözcüğü Arapça kökenlidir, sonu olmayan gelecek zaman anlamına gelen "ebed" sözcüğünden türemiştir; kısaca "sonsuz" demektir.

Tabii bu sözcük, "müebbet hapis" gibi insan ömrüyle sınırlı bir kavramla birlikte kullanıldığında, "bir insanın ömrünün sonuna kadar" anlamını taşır.

Bu nedenle de "ömür boyu müebbet hapis" cümlesi, "onur ve şeref" gibi, ya da "Bab-ı Ali yüksek kapısı" gibi, aynı anlama gelen ifadelerin art arda kullanılmasından dolayı yanlıştır.

Tartışma, gazetelerin Metin Kaplan için söz konusu olan "Ömür boyu müebbet hapis" cezasını sayfalarına taşımasından kaynaklanıyor. Pek çok okur ve gazete yazarı bu ifadenin yanlışı olduğunu belirtiyor.

Ama işin aslı başka.

Bu ifade hukuk uygulamasındaki çok daha başka bir tersliği yansıtıyor:

Çünkü yasalardaki "şartlı salıverilme" hükmü, "ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına" çarptırılan bir mahkumun normal suçlarda 30 yıl sonra, terör eylemlerinde ise 36 yıl sonra tahliyesini öngörüyor.

Bu nedenle mahkeme, mahkumun "şartlı salıverilme" olanağından yararlanmasını önlemek için "Ölünceye kadar sürmek şartıyla müebbet hapis cezası" diye hüküm veriyor.

Sanki biz kendi başımıza dilimizi yeterince yozlaştıramıyormuşuz gibi bir de kanun koyucu, tüm günlük dil mantığımızı etkileyecek olan hukuk dilini bozmaya başladı.

Mahkemeler de, bu bozuk dil mantığını zorunlu olarak kararlarına yansıtınca, yukarda değindiğim türde sıkıntılar ortaya çıkmaya başladı.

2 Temmuz 2007

Emre Kongar'ın yazısında da görüleceği üzere; toplumsal yaşamın gereği olan kanunlardan ve yaptırımlardan oluşan hukuk dilinin anlaşılır olması gerekir. Böyle olmazsa, o toplumun fertleri tarafından anlaşılabilen kurallar yüzünden, yönetenler ve yönetilenler arasında uçurumlar oluşacaktır. Anlaşılabilir ve anlamak gibi, kişinin en temel ihtiyaçlarının karşılanmadığı bir topluluk içerisinde de, fertlerin kaosa sürüklenmesi kadar tabii bir şey olamaz. Bu yüzden; dil, hukuk kurallarını en açık haliyle verebilmeli ki hukuk da anlaşılabilir olsun.

Dil ile Hukuk

Bizi diğer canlılardan ayıran en önemli özelliğimiz aklımızı ve dilimizi kullanabilmemizdir. Bazı canlılarında kendi aralarında kullandıkları dillerin olduğuna inananların sayısı gün geçtikçe artmasına rağmen, bu henüz kesinlik kazanmamış ve bilimsel temellerin üzerine tam olarak oturtulamamıştır "fillerin, balinaların, yunusların dili vb.". Ayrıcalıklı bir yaratık olarak bütün başarılarımızı dilimize borçluyuz. Dil olmasaydı diğer canlılardan bir farkımız olmazdı.. İnsan olmanın ve toplumsal yaşamın temel yapı taşı dildir.

Toplumsal yaşam, insanı ilişkiler yumağı durumuna getirir; çıkarların karşılanmasında uyumsuzluk meydana gelebilir. İnsanın, başkalarına yararlı olma, tutum ve çabaları yapısı yanında, bencilliğin varlığı da yadsınamaz bir gerçektir. Bu gerçek; elindeki gücü, başkalarının zararına kullanmayı da olanaklı kılar. Bu nedenle, en ilkel yaşamlarda dahi, düzeni sağlayacak kurallara (din, ahlak, töre, hukuk) gereksinim duyulmuştur.

Toplumsal yaşamı kolaylaştırıp koruyan bu kuralların içinde en önemlisi hukuktur. Çünkü; hukuk sadece yapılması yada yapılmaması gereken eylem ile davranışları gösteren buyurucu kuralları değil; bunların çiğnenmesi durumunda zorlayıcı yaptırımları da öngörür. Toplumsal düzenin sağlanmasının başka yolu da yoktur. Bu nedenle hukuk, adalete yönelik bir toplumsal yaşam düzeni diye de tanımlanabilir. Görülüyor ki; dil ile hukuk toplumsal yaşam için olmazsa olmaz niteliktedir. Sonuçta hukuku da yaratan dildir.

"Dil kusurlu olursa, sözcükler düşünceyi iyi anlatamaz. Düşünce iyi anlatılamazsa yapılması gerekenler iyi yapılmaz. Ödevler gereği gibi yapılmazsa töre ile kültür bozulur. Töre ve kültür bozulursa adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa şaşkınlık içine düşen yurttaş ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. İşte bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir."

Arapça, Farsça ya da batı dillerinden alıntı ve devşirilmiş sözcüklerle yazıp konuşurken çokça yanlışlık yapmamızın nedeni, bunların Türkçe'mizin öz kök ve ses yapısına uygun olmamasıdır. Örneğin; kimi yargı kararlarında "muhakeme masrafı" yerine "mahkeme masrafı" kullanılarak yazım hatası yapılmaktadır.

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "Ses Bayrağım" olarak nitelendirdiği Türkçemiz, Osmanlı'da çeşitli nedenlerle, özellikle de Arapça-Farsça sözcüklerin etkisiyle kirlenmiştir. Bu kirliliğin sonunda halkın anlayamadığı Osmanlıca denilen yazı dili ortaya çıkmıştır. Dilbilimci Şemsettin Sami, o dönemde Osmanlıca'yı; "Türk'e okusak anlamaz, Arap'a okusak anlamaz, Acem'e okusak anlamaz; öyleyse bu dil ne dildir?" diye eleştirmiştir. Bugün hala hukuk dilimizde devam eden, bu anlamakta ve algılamakta güçlük çektiğimiz dili somut örneklerle vurgulayalım:

Bazı hukuk kitaplarındaki bu olumsuzluk günümüzde de devam etmektedir. Bazen öyle ifadeler kullanılmıştır ki, yanlarında parantez içinde neyi

ifade ettiklerinin açıklaması olmasa, gerçekten toplumun büyük bir kesimi tarafından anlaşılacak kadar zordur. Örneğin: “ Sözleşmeden doğan şufa, iştirah ve vefa haklarının bulunduğu hallerde de sözleşme yapma hürriyeti, önceden yapılan bir hukuk işlemi ile kısıtlanmaktadır.”(Oğuzman, / Seliçi, s. 405).

Ama aynı ifade Prof. Dr. Şahin Akıncının kitabında yanlarında parantez içinde açıklamalarıyla birlikte verilerek anlaşılabilir hale getirilmiştir:“ Sözleşmeden doğan şufa(önalım), iştirah(alım) ve vefa(geri alım) haklarının bulunduğu hallerde de sözleşme yapma hürriyeti, önceden yapılan bir hukuk işlemi ile kısıtlanmaktadır.”(Akıncı, s. 13).

Butlan; *Bir hukuki işlemin geçerli olabilmesi için, hukuk düzenine uygun hukuk ve onaylanabilir olması gerekir. Hukuk düzeninin onaylamadığı bir hukuki işlem, kurucu unsurları tam olsa bile geçerli olarak hüküm ve sonuç doğurmaz. Hukuki işlemin hukuk düzenine uygun olabilmesi için her şeyden önce kanunun emredici hükümlerine ve ahlaka uygun olması gerekir. Bunun dışında hukuki işlem, şahsiyet haklarını ihlal etmemeli, kamu düzenine ve öngörülen şekil şartlarına uygun olmalı, konusu imkansız olmamalıdır. Bu özellikleri taşımayan hukuki işlemlere uygulanan müeyyide butlan müeyyidesidir(Akıncı, s.122).Bir hukuki muamelenin kurucu unsurları tamam olmakla beraber, geçerlilik şartlarından biri eksikse, o muamele ile kurulan ilişki, ya ölü ya da sakat olarak doğar. Hukuki ilişkinin ölü doğması deme; hukuki muamelenin kesin olarak hükümsüzlüğü demektir. Buna; Butlan (Nichtigkeit) adı da verilmektedir. (Oğuzman/Barlas, von Tuhr, s. 226).*

Cebri icra; *Borçlu borcunu hiç ifa etmezse alacaklı bir ifa davası açarak borçluyu ifaya zorlayabilir. Mahkûmiyet kararına rağmen, borçlu yine ifadan kaçınırsa alacaklı cebri icraya müracaat edebilir(Akıncı, s.241). Cebri icra, prensip itibariyle, eda ilanlarının devletin bu husustaki teşkilatı tarafından zorla yerine getirilmesidir ve İcra Hukukunun konusunu teşkil eder(Oğuzman/Barlas, s.238).*

Çokluk def'i; *Ananın kritik devrede başka erkeklerle de cinsel ilişkide bulunduğu def'ine, çokluk def'i (exceptio plurium) denir. Örneğin ana 121 günlük kritik devrede kaçırılarak bir eve kapatılmış ve tehdit edilerek birçok erkekle cinsel ilişkide bulunmaya zorlanmış olabilir. Eğer davalı tarafından bu durum ispat edilebilirse babalık hakkında ciddi şüpheler bulunduğu*

olgusuyla karşılaşılır ve babalık karinesi çürütülmüş olur (Akıntürk, s. 378).

Def'i hakları; bunun anlamı da; karşı haklar demektir. “*Karşı haklarda denilen def'i hakları, sahibine, kendisine karşı yöneltilen bir hakkı belli oranda etkisiz kılma ya da sonuçlarını tamamen ya da kısmen engelleme, sınırlandırma veya ortadan kaldırma yetkisi verir. Def'i hakkı, borçlu tarafından ileri sürülür. Borçlu def'i hakkını ileri sürmekle, alacaklının kendisine yönelttiği talebi tamamen ya da kısmen, geçici veya sürekli olarak etkisiz hale getirir (Akıncı, s. 41).*

Halefiyet; *başkasına ait borcu ödeyen kişinin, bir kanun hükmüne dayanarak alacaklının yerine geçmesine halefiyet denir (Akıncı, s.2 55).*

Hiffet (hafiflik) ise; *emeğine kıymet vermemek, yaptığı işin sonuçlarını düşünmemek anlamına gelir. Fakat zarar görenin genel olarak bu durumda olması şart değildir. Somut olayda öyle davranması yeterlidir (Akıncı, s. 118).*

İfa; *borçlanılan edimin gereği gibi yerine getirilerek alacaklının tatmin edilmesine ifa denir (Akıncı, s. 199).*

İcap, mucip, gaip anlamının bir bakışta anlaşılmasının güç olduğu açık ve seçik olan bu kelimelerin anlamlarına gelince: *İcap, sözleşme yapmaya yönelik bir irade beyanıdır. İcapta bulunan kişiye mucip denir. Gaip ise hazır olmayan demektir (Akıncı, s. 78-80).*

İhmali suçlarda Fail-Şerik Ayrımı; Bu kavramları bir örnekle açıklamak gerekirse; *bir fabrikada gece bekçisi olarak çalışan B, hırsızların fabrikaya girdiğini görür, fakat müdahale etmesi mümkün ve beklenebilir olmasına rağmen herhangi bir müdahalede bulunmaz. Burada B'nin fail olarak mı (ihmal suretiyle hırsızlıktan dolayı) yoksa şerik olarak mı (ihmal suretiyle hırsızlık suçunu yardımcıdan) sorumlu tutulacağıdır (Hakeri, s. 187).*

İhraz; Bir kimsenin, sahihsiz bir malın mülkiyetini iktisap etmesi, taşınırlarda sahiplenme (ihraz), taşınmazlarda işgal adı verilen fiillerle olur (MK m.767, 707) (Oğuzman/Barlas, s. 167).

İkale sözleşmesi; bozma sözleşmesi olarak da adlandırılabilen bu sözleşme, tarafların aralarındaki akdi ilişkiyi sona erdirmek amacıyla yeni bir sözleşme yapmak suretiyle karşılıklı olarak alacak ve borçlarından vazgeçmeleridir. Bu yönüyle bozma sözleşmesi bir tasarruf işlemidir (Akıncı, s. 288).

İkrah; bir kimseye zorla hukuki işlem yaptırmaktır (Akıncı, s.113). Bir akitte bir tarafın irade beyanının, hata, hile veya ikrah (korkutma) sebebiyle sakat olması halinde bir düzelebilir hükümsüzlük söz konusudur (Oğuzman / Barlas, s. 167).

İktisabı Müuruzaman; kanunda ön görülen şartlarla, belirli bir zamanın geçmesi ile de bir kimsenin mülkiyet hakkını kazanmasına, İktisabı Müuruzaman (kazandırıcı zaman aşımı) denir (Oğuzman / Barlas, s. 167).

İlliyet bağı; eğer olayların normal akışına ve genel hayat tecrübelerine göre söz konusu davranış, somut olayda gerçekleşen türden bir zarara, mahiyeti ve ana temayülü itibarıyla meydana getirmeye elverişli ise ya da en azından zararın doğumuna veya artmasına katkıda bulunmuşsa, davranış ve zarar arasında uygun illiyet bağı kurulmuştur (Akıncı, s. 141).

İvazlı hukuki işlemler veya ivazsız hukuki işlemler; bu gerçekten algılanması imkânsız olan “ivaz” kelimesinin anlamı ise “bedel” ya da “karşılık”tır. Eğer hukuki işlem bir karşı edim (ivaz, bedel, karşılık) mukabilinde yapılırsa ivazlı hukuki işlemlerden söz edilir. Günümüzdeki hukuki işlemlerin pek çoğu ivazlıdır. Örneğin, satım, kira, hizmet ve istisna sözleşmeler gibi (Akıncı, s. 61).

İztırar (zaruret) hali; bir kimsenin kendisinin ya da bir üçüncü kişinin şahsına veya malvarlığına yönelik yakın bir tehlike olmasıdır (Akıncı, s. 149).

Karine; ölüm karinası; bazı hallerde, kişinin öldüğüne ilişkin en ufak bir kuşku duyulmamasına rağmen cesedi bulunmayabilir. Örneğin, bir uçak havada patlar ve yolcularından hiçbiri kurtulamaz yada bir kimse, arkadaşlarının gözü önünde, fırtınalı havada yüzerken boğulur ve bütün aramalara rağmen cesedi bulunamaz. İşte Medeni kanununun 31. maddesine göre, bir kimse (hayat tecrübelerine göre), ölmüş sayılmasının kesin olarak gerektirecek bir hal içinde kaybolur ve cesedi de bulunamazsa, o kişi ölmüş sayılır. Bu halde ölümü iddia edenler, sadece kişinin içinde kaybolduğu olayı ispat etmekle yetinirler. (Dural / Oğuz, s. 24). Buna da ölüm karinası denir. *Karine; bilinen bir olgudan (olgulardan) bilinmeyen bir olgunun (sonucun) çıkartılmasıdır* (Yılmaz, s. 357).

Keenlemyekün; *Bir hukuki muamelenin kurucu unsurları eksik ise o hukuki muamele ve onun hedeflediği ilişki hiç doğmamıştır. Bu hükümsüzlük haline yokluk (inexistence) adı verilir* (Oğuzman / Barlas, s. 167).

Mücbir sebep; *davranışta bulunan kişinin iradesi dışında meydana gelen, karşı konulması ve öngörülmesi mümkün olmayan ve kaçınılmaz bir biçimde, zararlı sonucun ortaya çıkmasına yol açan sebeptir* (Akıncı, s. 143).

Müteselsil temsil ve borçlar; *...her bir temsilci tek başına hukuki işlem yapma yetkisine sahipse, buna müteselsil temsil adı verilir* (Akıncı, s.133). *Bir borç ilişkisinde alacaklının karşısında birden fazla borçlu bulunuyorsa ve alacaklı borcun tümünün ifasını dilediği borçludan isteyebiliyorsa müteselsil borçtan söz edilir. Örneğin; A,B; ve C,D'nin tarlasını satın almışlar ve D ye hep birlikte borçlanmışlarsa aralarında müteselsil borç ilişkisi vardır. Borçluların her biri, sanki tek başına borçluymuş gibi borcun tamamını ödemekle yükümlüdür* (Akıncı, s. 261).

Müzayaka hali; *zor durumda kalmak demektir. Burada zorluk sadece ekonomik olarak darda kalmak demek değildir. Zarar görenin içinde bulunduğu ve kendisini ağır şartlarla sözleşme*

yapmaya zorlayan her türlü güçlük müzayaka hali olarak nitelendirilmelidir (Akıncı, s. 117).

Nispi muvazaa; burada ise taraflar, aslında bir hukuk işlemi yapmak istemekte fakat bu işlemin üçüncü kişiler tarafından farklı bir şekilde anlaşılmasını arzu etmektedirler (Akıncı, s. 100).

Pey akçesi; Bir sözleşmenin kurulduğuna delil teşkil etmek üzere taraflardan birinin diğerine verdiği bir miktar paraya pey akçesi denir (Akıncı, s. 275).

Taliki ve infisahi şartlar; Hukuki işleme yaptığı etkiye göre şart taliki (erteleyici) şart ve infisahi (bozucu) şart olarak ikiye ayrılır (Akıncı, s. 269).

Teselsül; Zincirleme borçluluk da diyebileceğimiz teselsül, birden fazla kişinin aynı bir borcun tamamının borçlusu olmasını ifade eder (Öncel / Kumrulu / Çağan, s. 84). Birden çok kimsenin alacaklıya karşı aynı borcun tamamını yükümlendiklerini (borç altına girdiklerini) veya birden çok alacaklının tek bir borcu istemeye haklı olduğunu gösteren durum; dayanışma. bkz. Müteselsil alacaklılar, müteselsil borçluluk, müteselsil kefalet (Yılmaz, s. 692).

Temerrüt faizi diye bir kavram vardır, Borçlar Hukuku içinde. İlk başta anlaşılması bir hayli zor olan bu ifadeyi anca açıklamasıyla birlikte anlamak mümkündür. “Para borcunu vadesinde, ödemeyen borçlu, alacaklı bu gecikmeden zarar görmese bile, kanun gereği bir miktar faiz ödemek zorundadır. Bu faize temerrüt faizi denir (Akıncı, s. 39).

Tevdi hakkı; alacaklının temerrüde düşmesi durumunda borçlunun, borçlanılan edimi bir üçüncü kişiye teslim etmek suretiyle borcundan kurtulmasıdır (Akıncı, s. 219).

Zımni irade beyanı; (“zımni” kelimesi; kapalı, örtülü anlamına gelmektedir) kişinin davranışı açıkça belli bir hukuki sonuca

yönelmemiştir. Fakat onun sözlerinden, ya da davranışından, bir irade beyanında bulmak istediği sonucu çıkarılmaktadır (Akıncı, s.56). “Zimni irade beyanı, eksik veya belirsiz kelimeler şeklinde kendini gösterebilir.” (Tekinay, Akman, s.64-65). Örneğin bakkaldan sürekli samsun sigarası alan bir kimsenin, evinin altındaki bakkala seslenerek bir paket sigara göndermesini istemesi halinde, onun bu iradesi, samsun sigarası almak istemesi şeklinde yorumlanabilir. Zimni irade beyanı, maddi fiiller şeklinde de ortaya çıkabilir. Örneğin, gazete büfesinden gazetenin alınarak, paranın masanın üzerine konulması, bilet atarak otobüse binilmesi gibi...(Akıncı, s. 57).

Zilyetlik: eşya üzerinde fiili hakimiyet olarak tarif edilebilir (Akıncı Roma Huk., s.252). Taşınır mallarda bu hakimiyeti açıklayan unsur, o mallar üzerinde zilyetlik adı verilen fiili tasarruf, taşınmazlarda ise hakimiyeti açıklayan tapu sicilindeki kayıt(tescil) dir (Oğuzman / Barlas, s. 110).

Sonuç

Her mesleğin kendi içinde kullanılan bir dili vardır. Tıpçılar kendi aralarında bu dili kullanırken gayet rahat ve huzurludurlar. Çünkü kullandıkları dilin şifresi ile sadece kendi aralarında anlaşabilmekte ve hastayı tedirgin etmeden tedavi yolunu tartışabilmektedirler. Bu mühendisler ve diğer sayamayacağımız kadar çok meslek grubu içinde geçerli olabilir. Ancak toplum kurallarını içeren ve o toplumda yaşayan tüm fertlerin uymakla yükümlü olduğu bu kuralların anlaşılması, toplum huzuru için en önemli konuyu halletmiş olur. Günümüzde, çoğu Arapça ve Farsça'dan alınmış ya da uydurulmuş Osmanlıca sözcükleri kullanmanın hukukçu için bir ayrıcalık olduğu yaygın bir kanıdır. Hatta bazı hukukçular bunu öyle bir abartarak kullanmaktadırlar ki, günlük konuşma diline bile aktarma çabası içinde olmaya başlamışlardır. Ancak şu iyi bilinmelidir ki, kişiler birbirleriyle anlaşamazlarsa tartışırlar ama toplum kurallarının metni olan hukukta anlaşamazlarsa toplum çıkmaza doğru sürüklenir.

Bu yüzden de yukarıda belirtmeye çalıştığımız gibi, hukuk içindeki anlaşılması gerçekten çok zor olan bazı kelimelerin alınıp gösterilmesi, Türkçelerinin olmasına rağmen hala bizlere yabancı gelen ifadeleriyle birlikte kullanılma çabası, hem dil, hem hukuk hem de toplum için büyük bir sorun teşkil etmektedir ve etmeye de devam edecektir.

KAYNAKÇA

AKINCI, Şahin. Borçlar Hukuku Bilgisi, Genel Hükümler. Damla Ofset. Konya, (2006)

AKINCI, Şahin. Roma Hukuku Dersleri. Sayram Yayıncılık. Konya, 2003.

AKINTÜRK, Turgut. Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku. Beta yayınları. İstanbul, 2006.

AŞÇIOĞLU, Çetin. “Dil ve Hukuk”, Yargıtay onursal üyesi, Cumhuriyet, Bilim Teknik. 2001.

ATÂULLAH EFENDİ, İstanbul Ansiklopedisi, 1.cilt

DURAL, Mustafa / ÖĞÜZ, Tufan. Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku. Filiz Kitabevi. İstanbul, 2005.

HAKERİ, Hakan. Kasten Öldürme Suçları TCK 81, 82, 83. Seçkin Yayıncılık. Ankara, 2006.

OĞUZMAN, M.K. / SELİÇİ, Ö., Eşya Hukuku, 8. Baskı. İstanbul, 2001.

OĞUZMAN, M.K. / BARLAS, N. Medeni Hukuk, Beta yayın. İstanbul, 2005.

ÖNCEL, Mualla / KUMRULU, Ahmet / ÇAĞAN, Nami, Vergi Hukuku. Savaş yayınları. Ankara, 1995.

TEKİNAY, S. S. / AKMAN, S. / BURCUOĞLU, H. / ALTOP, A.. Borçlar Hukuk Genel Hükümleri. 7. Baskı. İstanbul, 1993.

VON TUHR, Andreas. Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı. (Çev. Cevat Edege). c- I-II 2. Baskı. Ankara, 1983.

YILMAZ, Ejder. Hukuk Sözlüğü. Yetkin yayınları. Ankara, 2003

www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=1249

www.kongar.org/medyanotu/378_hukuk_dili.php

www.hukuk.gen.tr/dergi/yaziyar/002_dil_yorumlama-pdf